

Nyhedsbrev

Orientering fra forpersonen

Kære medlemmer af IPTP så er 2023 gået på hæld og 2024 er lige begyndt.

SIDEN SIDST har vi i IPTP afholdt et velbesøgt seminar med den norske professor Helene A. Nissen-Lie der fremlagde sin forskning inden for effekt af psykoterapi og terapeutens bidrag. Et særligt fokus for hendes oplæg var også den store psykoterapi debat, der for tiden har været relativ fremtrædende i Norge, og hvor nogle fagfolk har sået tvivl om effekten af psykoterapi. I den debat har Helene været meget aktiv og forsøgt sagligt og empirisk begrundet at argumentere for at psykoterapi er en relativ effektiv behandlingsmetode (se referat fra arrangementet senere i dette Newsletter).

Internationalt blev der i november 2023 afholdt international kongres for forskere i personlighedsforstyrrelser (ISSPD kongres) i Sydney, Australien. Konferencen var velbesøgt og der var heldigvis også flere danskere som havde fundet vej, og præsenterede deres spændende forskning. Generelt oplevede jeg (MTK) at feltet omkring personlighedsforstyrrelser synes at bevæge sig i retning af mere konsensus end tidligere. Der synes at være mindre indbyrdes konkurrence mellem de forskellige terapiretninger, bred fællesopbakning til fokus på såvel træk som personlighedsfunktion i udredningen af personlighedspatologi og så videre.

Ved denne ISSPD kongres blev tidligere formand og grundlægger af IPTP, professor Erik Simonsen også hyldet af ISSPD board'et som Ken Silk Award Winner 2023. Denne award blev han tildelt for sit store arbejde for ISSPD (som han også er medstifter af) gennem mange årtier. Dette er meget velfortjent, og på vegne af bestyrelsen i IPTP vil vi gerne endnu engang takke Erik Simonsen og ønske ham kæmpe til lykke med awarden. Den anden prisvinder var professor Anthony Bateman fra England, der fik

IPTP

Mobil: 50163750

iptp.dk@gmail.com

Instituttets formål er at fremme forskning og uddannelse inden for området personlighedsteori og psykopatologi.

Find os på webben:
Aktiv pr. 01.02.24

prisen for sit store arbejde med at udvikle psykoterapeutisk behandling til patienter med personlighedsforstyrrelser og det store aftryk hans forskning har sat.

Skulle der være medlemmer som gerne vil deltage i ISSPD kongressen, kan vi oplyse at den næste kongres forventes at blive afholdt i Boston, USA, i efteråret 2025. Man kan løbende holde sig orienteret og informeret nærmere herom på ISSPDs hjemmeside: [ISSPD | International](#)

Året vi har foran os byder også på mange spændende opgaver og arrangementer i regi af IPTP. Organisatorisk arbejder vi på at få offentliggjort en ny hjemmeside, som skulle gøre det nemmere for medlemmer og andre interesserede at orientere sig om vores aktiviteter samt tilmelde sig disse. I den forbindelse vil vi også i løbet af 2024 oprette profiler for IPTP på sociale medier.

Af arrangementer i 2024 vil vi på disse spalter særligt fremhæve at bestyrelsen genoptager præ-covid traditionen med at afholde en dansk konference for folk der arbejder med og forsker i personlighedsforstyrrelser. Før COVID afholdte IPTP sådan et *nationalt seminar* hvert andet år, og vi håber hermed at kunne genoptage denne tradition. I 2024 er det datoen fredag d. 24 maj i København. Vi vil i januar 2024 udsende program og information om priser og tilmelding. Vi kan dog allerede nu afsløre at der professor Bo Bach fra Psykiatrien Vest i Region Sjælland vil have en keynote om ICD-11 diagnostik af personlighedsforstyrrelse, og professor Lois Choi-Kain fra Boston, USA vil levere den anden keynote, med fokus på behandling af personlighedsforstyrrelser, herunder stepped-care.

Lois Choi-Kain er uddannet psykiater og er aktuelt Director af Gunderson Personality Disorder Institute ved McLean Hospitaler, samt forsker og underviser ved Harvard Medical School. Lois har således taget over efter nu desværre afdøde professor John Gunderson. Det betyder også at hun afholder kurser i mere generiske behandlingstilgange til personlighedsforstyrrelser, som kan anvendes bredt af klinikere som ikke nødvendigvis arbejder i højtspecialiserede enheder, men sidder i privat praksis eller i distriktpspsykiatrier osv. Vi er derfor glade for at kunne meddele at IPTP derfor også i Maj 2024 udbyder et to dages kursus med Lois Choi-Kain i General Psychiatric Management of Personality Disorder.

Afslutningsvis håber jeg at alle, medlemmer som bestyrelse, har haft en god jul og et godt nytår! Vi håber at se mange af Jer i 2024.

På vegne af bestyrelsen,

Mickey Kongerslev

Forperson: IPTP

Cand.psych., aut., PhD, specialist og supervisor i psykoterapi og psykopatologi

Konstitueret chefpsykolog: Psykiatrien Vest, Region Sjælland

Professor: Institut for Psykologi, Syddansk Universitet (SDU)

Highly Recommended

Highly recommended

Nedenfor gennemgås udvalgte nylige publikationer, der vedrører personlighedsforstyrrelser. Disse publikationer er udvalgt af undertegnede eller blevet tilsendt. Såfremt du har læst noget vigtigt og/eller spændende nyt litteratur, du gerne vil dele, så send endelig til mipjo@regionsjaelland.dk eller mlind@ikp.aau.dk, så det kan komme med i næste newsletter. Fokus i Highly Recommended denne gang er på udredning og diagnostik af personlighedsforstyrrelse, kort- versus langvarig behandling af borderline personlighedsforstyrrelse og betydningen af den narrative identitet.

Udredning og diagnostik af personlighedsforstyrrelse

Nedenstående artikler beskæftiger sig hver især med udredning og diagnostik af personlighedsforstyrrelser inklusiv artikler, der omhandler udredning og diagnostik ud fra ICD-11 kriterier og brugerperspektiver. Nogle artikler omhandler desuden betydningen af den narrative identitet for ICD-11s dimensionelle forståelse af personlighedspatologi.

3

Udvikling og psykometrisk evaluering af instrumentet Personality Disorder Severity ICD-11 (PDS-ICD-11)

Sellbom, M., Brown, T. A., & Bach, B. (2023). Development and psychometric evaluation of the Personality Disorder Severity ICD-11 (PDS-ICD-11) Clinician-Rating Form. *Personality and mental health*, 10.1002/pmh.1596. Advance online publication. <https://doi.org/10.1002/pmh.1596>

Indeværende artikel beskæftiger sig med instrumentet PDS-ICD-11, som er det første instrument, der er udviklet til at udrede for sværhedsgraden af ICD-11 personlighedsforstyrrelse. PDS-ICD-11 er et instrument med 14 items og artiklen beskriver et studie af 195 patienter, der blev udredt med PDS-ICD-11. Undersøgelsen viser, at PDS-ICD-11 psykometrisk meningsfuldt kan bruges til at vurdere sværhedsgrad af personlighedsforstyrrelse ud fra ICD-11 kriterier.

Diagnostik af borderline personlighedsforstyrrelse: perspektiver fra mennesker med brugererfaring

Tedesco, V., Day, N. J. S., Lucas, S., & Grenyer, B. F. S. (2023). Diagnosing borderline personality disorder: Reports and recommendations from people with lived experience. *Personality and mental health*, 10.1002/pmh.1599. Advance online publication. <https://doi.org/10.1002/pmh.1599>

Borderline personlighedsforstyrrelse er desværre ofte behæftet med stigma hos sundhedspersonale, hvilket medfører tilbageholdenhed ift. diagnostik og det påvirker recoveryprocessen. Indeværende kvalitative undersøgelse interviewede personer med brugererfaring vedrørende emner såsom sygdomsdebut, indsigt og oplevelse af diagnosen og behandling. Symptomerne på borderline personlighedsforstyrrelse debuterede gennemsnitligt i 12-års alderen hos deltagerne, men diagnosen blev først stillet i 30-års alderen, dvs. 18 år senere og ingen havde fået diagnosen i ungdomsårene, selvom de mente, at det kunne have hjulpet. Der var forskellige biologiske, psykologiske og sociale forklaringer på fremkomsten af borderline personlighedsforstyrrelse hos brugerne. Forskellige fordele og ulemper ved diagnosen blev nævnt, inklusiv sygdomsindsigt, bryde social isolation og få behandling, men også stigma og manglende tilgængelig behandling. Selve forløbet med at få diagnosen oplevedes ikke optimal blandt størstedelen af deltagerne. Brugerne foreslår følgende procedure for diagnostik: 1) forklar processen, 2) udred grundigt, 3) undersøg hvordan borderline symptomer påvirker hverdagen, og 4) link diagnosen til evidensbaseret behandling

Kort- versus langvarig behandling af borderline personlighedsforstyrrelse

Der er vist ikke nogen, der ikke har hørt, at psykiatrien er presset på ressourcer og at der er lang ventetid på evidensbaseret behandling. Af denne grund er der efterspørgsel på besparingseffektive behandlinger. Der har været tradition for, at psykoterapi til folk med personlighedsforstyrrelse er langvarig og derfor omkostningsfuld. Der har dog ikke været studier, der har testet om langvarig terapi egentlig er mere effektiv end kortvarig terapi. Et canadisk randomiseret klinisk forsøg af dialektisk adfærdsterapi (DAT) med Shelley McMain i spidsen viste sidste år, at der ikke var forskel på kort- (6 måneder) versus langvarig (12 måneder) DAT. Nedenfor gennemgås flere nylige studier, der undersøger effekten af kort- versus langvarig behandling af borderline personlighedsforstyrrelse.

Kort- versus langvarig mentaliseringsbaseret terapi til borderline personlighedsforstyrrelse: et randomiseret klinisk forsøg fra Danmark

Juul, S., Jakobsen, J. C., Hestbaek, E., Jørgensen, C. K., Olsen, M. H., Rishede, M., Frandsen, F. W., Bo, S., Lunn, S., Poulsen, S., Sørensen, P., Bateman, A., & Simonsen, S. (2023). Short-Term versus Long-Term Mentalization-Based Therapy for Borderline Personality Disorder: A Randomized Clinical Trial (MBT-RCT). *Psychotherapy and psychosomatics*, 1–11. Advance online publication. <https://doi.org/10.1159/000534289>

Indeværende artikel beskriver resultaterne af et stort dansk randomiseret klinisk forsøg, der testede effekten af kort- (5 måneder) versus langvarig (14 måneder) mentaliseringsbaseret terapi (MBT) til voksne med borderline personlighedsforstyrrelse. Resultaterne viste ingen signifikante forskelle i udbyttet af MBT kort versus lang målt på alle outcomes, men der var tendens til at de, der modtog langvarig MBT, havde flere skadelige virkninger særligt ift. psykiatriske indlæggelser. Dette studie kan have vigtige implikationer for (dansk) psykiatrisk behandling af borderline personlighedsforstyrrelse.

Kognitiv funktion før behandling hænger sammen med niveauet af selvskade efter behandling med dialektisk adfærdsterapi til borderline personlighedsforstyrrelse

Traynor, J. M., McMMain, S., Chapman, A. L., Kuo, J., Labrish, C., & Ruocco, A. C. (2023). Pretreatment cognitive performance is associated with differential self-harm outcomes in 6 v. 12-months of dialectical behavior therapy for borderline personality disorder. *Psychological medicine*, 1–11. Advance online publication. <https://doi.org/10.1017/S0033291723003197>

Dialektisk adfærdsterapi (DAT) er virksom i reduktionen af selvskade hos mennesker med borderline personlighedsforstyrrelse, men det er uvist om patientkarakteristikker påvirker denne sammenhæng. I den indeværende undersøgelse blev det undersøgt, om kognitiv funktion i kort- (6 måneder) versus langvarig (12 måneder) DAT påvirkede selvskade outcomes i kort- og langvarig DAT hos 240 deltagere. Overordnet set var der ingen forskel i udbyttet af kort- versus langvarig DAT på kognitiv funktion. Impulskontrol før behandling hang sammen med forskellige selvskade outcomes i kort- versus langvarig DAT. For mennesker med gennemsnitlig impulskontrol, var selvskade outcomes signifikant bedre i langvarig DAT ift. kortvarig DAT målt 9-18 måneder efter påbegyndt behandling. I modsætning dertil var der bedre udbytte af kortvarig DAT hos mennesker med dårlig impulskontrol ift. langvarig DAT målt 12-24 måneder efter påbegyndt behandling. Det er uvist, om disse fund er relateret til DAT, da der ikke var en kontrolgruppe, der ikke fik DAT.

5

Langjord, T., Pedersen, G., Bovim, T., Buer Christensen, T., Ulltveit-Moe Eikenæs, I., Hove, O., ... & Kvarstein, E. H. (2023). Mental health disorders, functioning and health-related quality of life among extensively hospitalized patients due to severe selfharm—results from the Extreme Challenges project. *Frontiers in psychiatry*, 14, 1258025.

Forfatterne ønskede at undersøge de langsigtede forbedringer af personlighedsfunktion i en stor klinisk population på over tusind mennesker med personlighedsforstyrrelse. Forfatterne finder, at personlighedsfunktion (LPFS) generet var værre hos de yngre og forbundet med flere PF symptomer, men at personlighedsfunktion generelt sås forbedret over tid og særligt hos deltagerne med borderline personlighedsforstyrrelse. Trods forbedret personlighedsfunktion sås ikke en forbedring i arbejds/studie funktion, og denne var særlig dårlig hos deltagerne med ængstelig-evasiv personlighedsforstyrrelse.

Betydningen af identitet og narrativ identitet hos mennesker med personlighedsforstyrrelse

Bogaerts, A., Claes, L., Raymaekers, K., Buelens, T., Bastiaens, T., & Luyckx, K. (2023). Trajectories of adaptive and disturbed identity dimensions in adolescence: developmental associations with self-esteem, resilience, symptoms of depression, and borderline personality disorder features. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1125812.

I dette langtidsstudie undersøger forfatterne adaptive og maladaptive udviklingsbaner i identitet, og hvordan disse hænger sammen med selvtillid, resiliens, depression og borderline personlighedsforstyrrelse symptomer hos over 2000 belgiske unge. De unge med en adaptiv

identitetsmæssig udviklingsbane viste øget selvtillid og resiliens og mindsket depressive og borderline symptomer over tid, hvorimod det modsatte blev fundet hos de unge med en maladaptiv udviklingsbane. Forfatterne argumenterer for et større fokus på identitet i forhold til præventive strategier mod at unge udvikler personlighedsforstyrrelse.

Balzen, K. M., Blacutt, M., Lind, M., Penner, F., & Sharp, C. (2023) Awareness of Narrative Identity Questionnaire (ANIQ) in Early Adolescents: Psychometric Evaluation and Association with Features of Personality Disorder. *Journal of Personality Assessment*, 1-10. DOI: [10.1080/00223891.2023.2258979](https://doi.org/10.1080/00223891.2023.2258979)

Den narrative identitet skal forstås som individets dynamiske fortolkning af den personlige fortid, nutid og forestillede fremtid. Den narrative identitet bidrager til at skabe selv-sammenhæng, mening og retning for individet, og flere artikler har fundet, at den er særegen eller forstyrret, hos mennesker med personlighedsopatologi. Størstedelen af eksisterende forskning er baseret på tidskrævende indholdskodning af narrativer, men denne artikel benytter et selvrapporteringsspørgeskema (ANIQ) til at undersøge den narrative identitet, og hvordan denne hænger sammen med personlighedsforstyrrelse hos unge. Mere forstyrret narrativ identitet vurderet via selvrapportering hang sammen med mere borderline personlighedsopatologi, men den narrative identitets forklaringskraft forsvandt, når man tog højde for andre aspekter af identiteten (målt med AIDA).

6

Lind, M. (2023). Situating personality disorder within its maladaptive narrative identity ecology. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1117525.

I denne artikel argumenteres der for det interpersonelle aspekt af den narrative identitet. Den narrative identitet udvikles nemlig ikke i et vakuum men er i høj grad gensidigt påvirket af dets omgivende, narrative økologi. Med udgangspunkt i Urie Bronfenbrenners økologiske systemteori gennemgås de mange narrative miljøer, individets narrative identitet er påvirket af (eks. familien, vennerne, sociale medier, kulturen). Det argumenteres for, at den forstyrrede narrative identitet hos mennesker med personlighedsforstyrrelse skal forstås med øje for det maladaptive, narrative miljø, der bidrager til at skabe og vedligeholde denne identitet.

Baaijens, B., Koster, N., van Aken, M., van der Heijden, P., & Laceulle, O. (2023). Narrative identity characteristics and personality pathology: An exploration of associations from a dimensional and categorical perspective in a clinical sample of youth. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*.

Forfatterne undersøger, hvordan den narrative identitet (målt ved vendepunktsbegivenheder/turning point narratives) er relateret til både dimensionelle (LPFS og patologiske træk) og kategoriske modeller (DSM-5) for personlighedsforstyrrelse. Forfatterne finder, at den narrative identitet hænger sammen med både LPFS og nogle patologiske træk i den dimensionelle men ikke kategoriske model for personlighedsforstyrrelse. Forfatterne konkluderer, at den narrative identitet bør få mere opmærksomhed i fremtidig forskning og behandling af personlighedsforstyrrelse.

Lind, M., Kiel, L., Hansen, S. B., Jørgensen, M. S., & Simonsen, E. (2023). Narrative Identity within Mentalization-Based Group Therapy for Adolescents: A Feasibility Study. *Children, 10*(5), 854.

I denne artikel er den narrative identitet kodet på baggrund af narrativer, som de organisk bliver præsenteret i mentaliseringsbaseret gruppeterapi af unge med personlighedsforstyrrelse. Forfatterne viser bl.a., hvordan temaer i den narrative identitet skifter i løbet af gruppeterapien. Sammenlignet med de første sessioner i terapien får de sidste terapisesessioner større fokus på agenthed og mindre på communion (temaer vedrørende relationer, kærlighed, nærhed). Forskerne diskuterer, hvorledes dette narrative skift kan omhandle et større fokus på identitet og selvet, hvilket kan være gavnligt for behandlingsudbyttet.

Majse Lind & Mie Sedoc Jørgensen